

УДК 342.922

В.Л. ЗЬОЛКА, канд. юрид. наук, доц., Національна академія Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького

ХАРАКТЕРИСТИКА КООРДИНАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

Ключові слова: охорона державного кордону, правовідносини, координація, Державна прикордонна служба України

В умовах розбудови України як незалежної держави важливим елементом національної безпеки є охорона державного кордону.

Аналіз практичної діяльності органів Державної прикордонної служби України (далі – Держприкордонслужба) свідчить про позитивні результати щодо координації та узгодження спільних зусиль правоохоронних органів. Так, протягом 11 місяців 2012 р. через державний кордон в установленому порядку пропущено 86,73 млн осіб (11 місяців 2011 р. – 82,35 млн) та 19,54 млн одиниць транспортних засобів (2011 р. – 17,96 млн). Затримано 2043 нелегальних мігранти (2011 р. – 1680). З них затримано за незаконне перетинання державного кордону – 1041 особа (2011 р. – 1174), за порушення правил перебування в Україні – 980 осіб (2011 р. – 484), за інші правопорушення – 22 особи (2011 р. – 22) [1, с.1].

Разом із тим, діяльність правоохоронних органів у сфері забезпечення прикордонної безпеки не повністю відповідає сучасним вимогам: існують непоодинокі випадки неузгодженості дій, послаблення координуючої ролі органів охорони кордону у питаннях припинення протиправної діяльності на кордоні, розпорощення зусиль, що призводить до зриву виконання поставлених завдань та необґрунтованого збільшення матеріальних витрат. І, як наслідок – результати роботи системи правоохоронних органів не можуть задовольнити інтереси громадянського суспільства.

Тому уточнення завдань, функцій та повноважень суб'єктів забезпечення національної безпеки України, зокрема, в умовах кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, новою редакцією Стратегії національної безпеки України визначено як одне із завдань системного вдосконалення законодавства з питань національної безпеки [2].

Визначення на законодавчому рівні Держприкордонслужби, як державного органу уповноваженого на забезпечення належної взаємодії сил та засобів, що приймають участь в охороні та захисті державного кордону, повинно знайти підкріплення адекватними правовими механізмами забезпечення реалізації даної функції, посилення ролі координатора цих відносин.

Проблеми теорії та практики взаємодії та координації між органами державної влади висвітлювали такі науковці, як: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, Р.А. Калюжний, С.В. Ківалов, В.К. Колпаков, Н.Р. Нижник, О.І. Остапенко, В.М. Плішкін, Л.О. Фещенко, В.О. Шамрай, С.І. Щербак та інші вчені.

Правові аспекти координаційних правовідносин що складаються у сфері охорони державного кордону фрагментарно досліджували: М.О. Король, В.В. Половников, Л.В. Серватюк, Т.О. Цимбалістий. Теоретичний інтерес представляють розробки науковців, які мають багатий управлінський досвід, набутий під час служби в системі Держприкордонслужби України: М.М. Литвина, О.Г. Мельникова, В.О. Назаренко, Ю.В. Потомського.

Разом із тим, проблема вдосконалення координації правоохоронних органів у сфері охорони та захисту державного кордону в адміністративному праві залишається предметом не розробленою. Тому мета статті полягає у проведенні аналізу наукових праць та чинного законодавства для з'ясування сутності координаційних правовідносин, що складаються між органами державної влади в сфері охорони державного кордону України, а також вироблення шляхів удосконалення адміністративного законодавства в цій сфері.

Координація дій у сфері охорони державного кордону України визначається як діяльність спеціально уповноваженого органу держави, направлена на взаємоузгодження організаційно-управлінської діяльності державних органів та об'єднань громадян з метою забезпечення прикордонної безпеки України [3, с.166].

Ефективними формами координації є: нормативне регулювання, застосування заходів дозвільного характеру; погодження; методичне керівництво. Саме координація, як справедливо заявляє Л.О. Фещенко, «являє собою найбільш ефективний засіб забезпечення взаємодії відповідних правоохоронних органів» в тому числі і в сфері охорони державного кордону [4, с.136]. Саме координація виступає тим засобом що об'єднує та узгоджує спільну діяльність різних правоохоронних органів і військових формувань та виражає їхню внутрішню та зовнішню взаємодію в процесі досягнення спільної мети: забезпечення прикордонної безпеки.

Координаційні правовідносини, що виникають у сфері охорони державного кордону, є різновидом адміністративних відносин. У залежності від адресата управлінського впливу, адміністративно-правові відносини поділяються на субординаційні та зовнішні (завнішньосистемні) [5, с.32]. В рамках даного дослідження саме друга група адміністративних відносин представляє інтерес, оскільки учасниками координаційних правовідносин, що складаються в сфері охорони державного кордону, є юридичні особи, що входять у системи публічних органів, які не підпорядковані один одному.

Об'єктом будь-яких адміністративно-правових відносин є те, заради чого виникають правовідносини. Дії учасників управлінських відносин, як справедливо зазначають провідні адміністративісти, можуть здійснюватися заради різноманітних правових інтересів [6, с.50]. Аналіз законодавства, яке визначає правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки, дозволяє зробити висновок, що основним корпоративним об'єктом правовід-

носин у сфері охорони державного кордону є забезпечення недоторканності державного кордону та суверенітету прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

Суб'єктами координаційних правовідносин у сфері охорони державного кордону є правоохоронні органи, військові формування та інші органи виконавчої влади. В законодавстві України відсутній вичерпний перелік правоохоронних органів, тому важливим є визначення, що міститься у ч.1 ст.2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», в якому значено, що «правоохоронні органи – це органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державної контрольно-ревізійної служби, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [7].

З даного переліку в сфері охорони державного кордону реалізовують свої повноваження такі правоохоронні органи, як: органи внутрішніх справ, служби безпеки, органи Міністерства доходів і зборів України, органи охорони державного кордону та інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Доцільно зупинитись на двох останніх групах правоохоронних органів. Віднесення відповідним Законом до правоохоронних органів лише органи охорони державного кордону суперечить вимогам ст.6 Закону України «Про Державну прикордонну службу України», де визначено що «Держприкордонслужба України є правоохоронним органом спеціального призначення». Тому правоохоронним органом слід вважати Держприкордонслужбу, а не лише окремі елементи її системи. Щодо «інших органів, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» в сфері охорони державного кордону, то їх визначити досить складно. Разом із тим, у законодавстві

з прикордонних питань використовується більш вдалий термін – «органи виконавчої влади». Так, згідно Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.1999 р. № 48, органами, які здійснюють відповідні види контролю, є: Мінагропром, МОЗ, МЗС та ін. [8].

Аналізуючи норми Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні, доходимо висновку, що вони покликані не врегулювати координаційні відносини а, в першу чергу, не допустити дублювання в діяльності державних органів та поряд із цим забезпечити їх взаємодію.

Як відомо, взаємодія та координація діяльності органів державної влади можлива як на внутрішньо-системному, внутрішньодержавному та міжнародному рівні [9, с.19]. Однак, у рамках даного дослідження слід обмежитись лише аналізом внутрішньодержавного рівня взаємодії за участю органів Держприкордонслужби. Даний рівень А.С. Щербаков пропонує деталізувати: на державний рівень; регіональний та місцевий рівень [10]. На нашу думку, більш вдалою назвою для першого рівня було би «рівень взаємодії центральних органів виконавчої влади».

Держприкордонслужбу України ст.2 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» визначено як координатора взаємодії у сфері охорони та захисту державного кордону. Однак дана функція реалізується діяльністю як органів управління системи даного правоохоронного органу, так і органами що не входять до системи Держприкордонслужби України.

Так, діяльність центральних органів виконавчої влади з питань прикордонної безпеки координується Радою національної безпеки і оборони України – конституційним органом, що не має статусу центрального органу виконавчої влади, але наділеним достатніми пов-

новаженнями в сфері забезпечення безпеки. Визначення Конституцією України та відповідним Законом, Ради національної безпеки та оборони як дорадчого органу при Президенті України, безумовно підкріплює реалізацію даної функції реальним механізмами впливу [11]. Однак, у нормах Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» відсутні конкретні координаційні повноваження даного органу, що є серйозною прогалиною законодавства.

Згідно ч.4 ст.21 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», діяльність центральних органів виконавчої влади, керівники яких не входять до складу Кабінету Міністрів України, спрямовується і координується міністрами. Питання діяльності таких центральних органів виконавчої влади представляють відповідні міністри, до сфери спрямування і координації яких належать ці органи.

У відповідності до вимог Указу Президента України «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» від 24.12.2012 р. № 726/2012, діяльність Адміністрації Державної прикордонної служби України спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України [12].

Аналіз повноважень Міністра внутрішніх справ, які делеговані вищим органом виконавчої влади, що закріплени у ст.18 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», свідчить про перевагу субординаційних прав над координаційними. До координаційних повноважень слід віднести: забезпечення формування державної політики у відповідній сфері та контроль її реалізації; погодження та подання на розгляд Кабінету Міністрів України розроблених Адміністрацією Держприкордонслужби проектів законів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України; погодження структури апарату центрального органу виконавчої влади; видання обов'язкових до виконання Адміністрацією Держприкордонслужби України наказів та доручень з питань, що належать до сфери діяльності центрального органу вико-

навчої влади; порушення перед Кабінетом Міністрів України питання щодо скасування актів центрального органу виконавчої влади повністю чи в окремій частині та ін. [13].

Новелою для державного управління є таке суспільне явище, як інтегроване управлінням кордонами України, яке розглядають як скординовану діяльність компетентних державних органів України (суб'єктів інтегрованого управління кордонами), спрямовану на створення та підтримання балансу між ефективною охороною державного кордону й збереженням його відкритості для законної транскордонної діяльності та подорожуючих осіб [14, с.34].

Інституцією, яка покликана подолати неналежну координацію діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами, є Міжвідомча робоча група з координації діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами, створена в рамках реалізації положень Концепції інтегрованого управління кордонами [15]. Крім того, Концепцією передбачається створення міжвідомчих координаційних центрів. Прогалиною законодавства залишається закріплення повноважень даних інституцій. В той же час, при створенні статусних правових актів координаційних органів необхідно уникнути підміни функцій центрального органу виконавчої влади, за яким законодавчо закріплено координаційну функцію у сфері охорони та захисту державного кордону.

Основним завданням Адміністрації Держприкордонслужби України, як центрального органу виконавчої влади, є «здійснення управління у сфері охорони державного кордону» [16]. Відповідно до визначених завдань, Адміністрація Держприкордонслужби України наділена функцією координації діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язану із захистом державного кордону України, а також діяльність державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску

через державний кордон. Координація діяльності державних органів у сфері охорони державного кордону є одним із напрямків діяльності Адміністрації Держприкордонслужби України, тому використання пунктом 4 Положення про Адміністрацію терміну «повноваження» є фактично підміною поняття «функції». Під повноваженнями органу виконавчої влади слід розуміти основні права й обов'язки, за допомогою яких реалізуються функції.

Згідно п.6 Положення, до координаційних повноважень Адміністрації Держприкордонслужби України належить право нормативного регулювання відповідних правовідносин. Адміністрація Держприкордонслужби України видає накази та директиви, а у разі потреби видає разом із іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади спільні акти [16].

Серед структурних підрозділів Адміністрації Держприкордонслужби слід виділити Департамент охорони державного кордону, на який покладається завдання «організації взаємодії з міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами влади Автономної Республіки Крим та обласними радами під час виконання завдань у сфері охорони державного кордону» [17]. Крім того, згідно п.3 Положення про Департамент охорони державного кордону Адміністрації Держприкордонслужби, основним завданням Департаменту охорони державного кордону визначено здійснення координації діяльності військових формувань та правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України, виключної (морської) економічної зони, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України, або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму та режиму в пунктах пропуску через державний кордон України. Завдання щодо координації, на жаль, не деталізовано у функціях даного підрозділу, а визначено у п.4 Положення лише однією функцією, яка повністю співзвучна із завданням.

Реалізація повноважень щодо організації взаємодії у сфері охорони державного кордону здійснюється самостійними структурними підрозділами та посадовими особами Департаменту охорони державного кордону. Так, функцією Управління прикордонного контролю та реєстрації є «координація діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю під час перетинання державного кордону України та беруть участь у забезпеченні режиму в пунктах пропуску через державний кордон» (п.10 Положення) [17].

Організація взаємодії органів державної влади у сфері охорони державного кордону на другому рівні здійснюється регіональними управліннями Держприкордонслужби. Згідно Положення про регіональне управління Держприкордонслужби, до повноважень даного органу управління належить координація діяльності митниць, інших контрольних служб з питань пропуску осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна в пунктах пропуску через державний кордон [18].

На місцевому рівні ефективна взаємодія органів державної влади в сфері охорони державного кордону забезпечується діяльністю органів охорони державного кордону. Орган охорони державного кордону, відповідно до покладених основних завдань: здійснює координацію, у межах установлених законодавством повноважень, діяльності відповідних місцевих органів виконавчої влади, територіальних органів центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань дотримання режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон [19].

Основним підрозділом органу охорони державного кордону, призначеним для безпосередньої охорони визначеній ділянки державного кордону, здійснення прикордонного контролю і пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів та вантажів, оперативно-розшукої діяльності, запобігання злочинам та адміністративним правопорушенням, протидію яким законодавством від-

несено до компетенції Держприкордонслужби України, є відділ прикордонної служби.

Інструкцією з організації оперативно-службової діяльності відділу прикордонної служби Держприкордонслужби України до основних функцій відділу прикордонної служби віднесено здійснення координації діяльності підрозділів військових формувань і відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України. З метою реалізації даної функції Інструкцією передбачені наступні повноваження посадових осіб і підрозділів відділу прикордонної служби, наприклад, організовувати та проводити координаційні наради з залученням представників правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади [20].

З метою удосконалення системи повсякденного управління органами та підрозділами Держприкордонслужби та забезпечення оперативного реагування при змінах обстановки на державному кордоні, згідно Наказу Адміністрації Держприкордонслужби України від 04.02.2009 р. № 70 «Про організацію діяльності Центрів управління службою в Державній прикордонній службі України», в системі Держприкордонслужби України створено: Головний центр управління службою Держприкордонслужби України, Регіональні центри управління службою регіональних управлінь, Центри управління службою органів охорони кордону, загонів морської охорони [21].

Координації є різновидом взаємодії між двома суб'єктами: координуючим та координованим. Зміст координаційних правовідносин складають суб'єктивні права та обов'язки координатора та координованих учасників конкретного правовідношення.

При цьому координований орган державного управління не обов'язково повинен зна-

ходиться у повному підпорядкуванні органа – координатора. Однак, у координатора повинно бути достатньо спеціальних владних повноважень, щоб самостійно забезпечити ефективну діяльність координованої системи. Координуючий орган, як справедливо наголошує С.І. Щербак, «завжди повинен мати більше владних повноважень, а ніж координований» [22, с.383].

Служною є пропозиція Г.В. Пронської про закріплення на законодавчому рівні прав координатора та кореспонduючих обов'язків координованих суб'єктів: право координатора одержувати всі необхідні матеріали та інформації, необхідні для виконання координуючої функції; обов'язок координованих суб'єктів враховувати пропозиції та рекомендації координатора, а в разі відхилення – давати мотивоване пояснення [23, с.123]

В разі відсутності владних повноважень орган, що здійснює координаційну діяльність, повинен виробити таку авторитетну, науково обґрунтовану рекомендацію, щоб вона свідомо та добровільно була сприйнята тими суб'єктами, яким вона направлялась [24].

Права Держприкордонслужби України, як координатора в сфері охорони та захисту державного кордону визначені низкою статей законів України: «Про Державну прикордонну службу України» та «Про державний кордон України». Так, згідно ст.2 Закону, однією з основних функцій Держприкордонслужби України є «координація діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України» [25]. Вимоги даної норми повністю дублюються у ст.2 та ст.27-1 Закону України «Про державний кордон України». За виключенням того, що законодавець розмежував координаційні правовідносини залежно від об'єкта та координованих

суб'єктів. В першому випадку це сфера «захисту» і відповідно такі суб'єкти, як: «військові формування та правоохоронні органи», а в другому це сфера «охорони державного кордону» та «державні органи що здійснюють певні види контролю» [26].

Слід констатувати, що функція координації в сфері охорони та захисту державного кордону на рівні закону належним чином не підкріплена правами координатора – Держприкордонслужби України. Виключенням є право нормативного регулювання даної сфери. Права координатора доповнені на рівні підзаконного акту. Так, згідно п.5 Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні, Адміністрація Держприкордонслужби наділена дозвільними повноваженнями та правом погодження певних процедур [8].

Логічним кроком є закріплення у Законі України «Про Державну прикордонну службу України» у ст.20 прав Держприкордонслужби України, як координатора у сфері охорони державного кордону.

Кореспонduючі обов'язки координованих суб'єктів визначені лише однією нормою (ст.27-1 Закону України «Про державний кордон України») і зводяться до того, що розпорядження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України з питань додержання режимів на державному кордоні, видані в межах його компетенції, є обов'язковими для відповідних державних органів [26]. Слід зауважити, що дані розпорядження визначені обов'язковими лише для другої групи координованих суб'єктів: державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України.

Не вправданим, на нашу думку, є положення даної норми про те, що обов'язковими для відповідних державних органів є розпо-

рядження лише спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України з питань додержання режимів на державному кордоні, видані в межах його компетенції. Функція координації належить Держприкордонслужбі України, як правоохоронному органу спеціального призначення і тому логічним було би закріплення прав щодо координації не лише на рівні центрального органу, але й на регіональному та місцевому.

Дещо покращує ситуацію те, що у підзаконному акті: Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади..., відбувається розширення повноважень підрозділів Держприкордонслужби. Так, згідно з пунктом 6 даного Порядку Рішення не лише Адміністрації Держприкордонслужби але й інших органів управління Держприкордонслужбою України, прийняті в межах їх повноважень і зареєстровані в органах системи Мін'юсту в установленому порядку, обов'язкові для виконання органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами [8].

Поряд із цим, у законодавстві ми зустрічаємося з парадокальною ситуацією, коли норми правових актів координатора не є обов'язковими для координованого суб'єкта. Так, у ст.2 Закону України «Про Збройні Сили України» серед нормативно-правових актів, які є правою основою діяльності Збройних Сил України, відсутні правові акти Адміністрації Держприкордонслужби України [27].

Узагальнюючи вищевикладене, основними пропозиціями удосконалення правового регулювання координаційних відносин у сфері охорони державного кордону є такі:

- нормативно закріпити орієнтовний перелік форм координації у сфері охорони державного кордону;
- деталізувати норми, які безпосередньо регулюють порядок взаємодії органів Держприкордонслужби з підрозділами правоохоронних органів та військових формувань з конкретних питань і особливо в кризових ситуаціях;

– визначити у статусних правових актах загальні завдання та повноваження суб'єктів координаційних правовідносин;

– закріпити за Адміністрацією Держприкордонслужби та органами Держприкордонслужби реальні координаційні права, деталізувати повноваження координатора;

– розширити можливості реалізації координаційної функції прикордонного відомства на територію всієї держави;

– розмежувати компетенцію координуючих органів державної влади у сфері охорони державного кордону, з метою недопущення дублювання повноважень;

– усунути існуючі прогалини у законодавстві в частині визначення координаційних повноважень дорадчих органів;

Незважаючи на комплексність проведеного дослідження деякі аспекти проблеми є недостатньо розробленими. Зокрема, предметно не досліджено особливості взаємодії органів МВС та підрозділів Держприкордонслужби в умовах оптимізації центральних органів виконавчої влади, вивчення чого будуть присвячені подальші дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рішення Колегії Держприкордонслужби України «Про підсумки діяльності Державної прикордонної служби України у 2012 році та завдання на 2013 рік відповідно до вимог Президента та Уряду України» : від 13.12.2012 р., № 13. – К., 2012. – 45 с.

2. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 8 червня 2012 р. № 389/2012 «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України» // Офіційний вісник Президента України. – 2012. – № 20. – Ст. 470.

3. Король М. О. Поняття координації в охороні державного кордону України / М. О. Король // Університетські наукові записи. – 2010. – № 4 (36). – С. 163–167.

4. Фещенко Л. О. Взаємодія органів внутрішніх справ з державною податковою службою у здійсненні правоохоронної діяльності:

дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Л. О. Фещенко. – К., 2007. – 217 с.

5. Агапов А. Б. Административное право : учебник / А. Б. Агапов. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд-во Юрайт, 2009. – 813 с.

6. Адміністративне право України : підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дъяченко та ін. ; за ред. Ю. П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

7. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» : від 23.12.1993 р // ВВР України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.

8. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні» : від 18.01.1999 р., № 48 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 3. – Ст. 14.

9. Кривоніс М. А. Поняття взаємодії в законодавстві України з питань митної справи / М. А. Кривоніс // Митна справа. – 2011. – № 6. – С. 15–20.

10. Щербаков А. С. Проблема координации действий в сфере охраны государственной границы России и пути ее решения / А. С. Щербаков // Государство и право. – 1996. – № 4. – С. 27–36.

11. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» : від 05.03.1998 р., № 183/98-ВР // ВВР України. – 1998. – № 35. – Ст. 237.

12. Указ Президента України «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» : від 24.12.2012 р., № 726/2012 // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 238.

13. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» : від 17.03.2011 р., № 3166-VI // ВВР України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.

14. Литвин М. М. Інтегроване управління кордонами : підручник / М. М. Литвин. – Хмельницький, 2012. – 416 с.

15. Концепція інтегрованого управління кордонами / схвал. розпорядженням Кабінету Міністрів України : від 27.10.2010 р., № 2031 //

Офіційний вісник України. – 2010. – № 83. – Ст. 2918.

16. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Адміністрацію Державної прикордонної служби України» : від 06.04.2011 р. № 399/2011 // Офіційний вісник Президента. – 2011. – Ст. 552.

17. Наказ Адміністрації Держприкордонслужби України «Про затвердження Положення про Департамент охорони державного кордону Адміністрації Державної прикордонної служби України» : від 22.04.2011 р., № 123.

18. Наказ Адміністрації Держприкордонслужби «Про затвердження Положення про регіональне управління» : від 02.09.2003 р., № 173.

19. Наказ Адміністрації Держприкордонслужби України «Про затвердження Положення "Про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України"» : від 23.03.2003 р., № 116.

20. Наказ Адміністрації Держприкордонслужби України «Про затвердження Інструкції з організації оперативно-службової діяльності відділу прикордонної служби України» : від 29.12.2009 р., № 1040.

21. Наказ Адміністрації Держприкордонслужби України «Про організацію діяльності Центрів управління службою в Державній прикордонній службі України» : від 04.02.2009 р., № 70.

22. Процессуальная деятельность пограничных органов : учеб. пособие / под общей ред. канд. юрид. наук, доц. В. А. Зарубина. – М. : Граница, 2009. – 535 с.

23. Пронська Г. В. Компетенція господарських міністерств УРСР / Г. В. Пронська. – К. : Наук. думка, 1973. – 173 с.

24. Лунев А. Е. Теоретические проблемы государственного управления / А. Е. Лунев. – М. : Наука, 1974. – 247 с.

25. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» : від 3.04.2003 р., № 661-IV // Закони України з прикордонних питань. – Хмельницький : Вид-во Нац. акад. Держ. прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2003. – С. 19–43.

26. Закон України «Про державний кордон України» : від 04.11.1991 р., № 1777–ХІІ // ВВР України. – 1992. – № 2. – Ст. 5.

27. Закон України «Про Збройні Сили України» : від 6.12.1991 р., № 1934–ХІІ // ВВР України. – 1992. – № 9. – Ст. 108.

З'олка В. Л. Характеристика координаційних правовідносин у сфері охорони державного кордону / В. Л. З'олка // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 346–354 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuvgov.ua/e-journals/FP/2013-1/13zylodk.pdf>

Проведено аналіз наукових праць та чинного законодавства з метою з'ясування: особливостей об'єкту, правового статусу суб'єктів та сутності змісту координаційних правовідносин у сфері охорони державного кордону України. На цій основі відпрацьовано рекомендації щодо удосконалення адміністративного законодавства в цій сфері.

Зелка В.Л. Характеристика координационных правоотношений в сфере охраны государственной границы

Проведен анализ научных работ и действующего законодательства с целью уточнения: особенностей объекта, правового статуса субъектов и содержания координационных правоотношений в сфере охраны государственной границы. На основании чего разработаны рекомендации по усовершенствованию административного законодательства в этой сфере.

Ziolka V.L. Characteristics of Coordinating Legal Relationship in the Sphere of the State Border Protection

Scientific works and the legislation in power in order to clear up the peculiarities of the object, legal status of the individuals and the essence of coordinating legal relationship in the sphere of the state border protection studied. Thereupon the author has worked out recommendations of improving the administrative legislation in this sphere.